

**H. VANDE KERCKHOVE &
W. VAN GOMPEL****50 jaar Jeugdbond: Excursie vertrekt!**

H. VANDE
KERCKHOVE &
W. VAN GOMPEL,
*50 jaar jeugdbond:
Excursie vertrekt!*
Gent: Jeugdbond voor
Natuur en Milieu,
2008, 304 p.

In 1958 kwam de Belgische Jeugdbond voor Natuurstudie (BJN) tot stand. Ook De Wielewaal had een jongerenafdeling: De Wielewaaljongeren (WJ). Uiteindelijk smolten beide in 1983 samen tot de huidige Jeugdbond voor Natuur en Milieu (JNM) die in Vlaanderen een 50-tal afdelingen heeft met ongeveer 3000 leden.¹ 2008 bood dus de gelegenheid om een dubbel jubileum te vieren: 50 jaar geleden werd de eerste jeugdbond opgericht en 25 jaar terug ontstond JNM. En bij zo een feest hoort een boek.

Amsab-ISG was op bescheiden wijze betrokken bij dit jubileum. In 2003 sloten JNM en Amsab-ISG een samenwerkingsakkoord over het beheer en de ontsluiting van het archief en over de valorisatie van dat materiaal. Het op handen zijnde jubileum was voor dat laatste een ideale gelegenheid. Maar wie zijn geschiedenis in de kijker wil zetten, heeft materiaal nodig dat verhalen kan vertellen en daar ontbrak het JNM grotendeels aan. Het idee groeide om bij vroegere leden een zoektocht te organiseren naar allerlei materiaal over het reilen en zeilen van de jeugdverenigingen. Op voorstel van Amsab-ISG diende JNM in 2006 bij het Vlaams ministerie van Cultuur een voorstel in voor een project Culturele ontsluiting van privaatrechtelijke archieven. Met ministeriële steun zou de prospectie op een meer gestructureerde en professionele manier kunnen gebeuren. Partners in het project waren Natuurpunt en Amsab-ISG.

Het voorstel werd goedgekeurd en rond het jubileum werd een aparte website uitgebouwd: www.ouwesok.be.² Naast het verzorgen van de ambiance rond het jubileum, was het vooral de bedoeling allerlei materiaal boven water te halen. En dat is heel goed gelukt: mensen stuur-

den foto's, anderen gaven tips om activiteiten te dateren of afgebeelde personen te identificeren en nog anderen kwamen met allerhande verhalen. Op termijn zal de website verdwijnen, het wordt dan zaak het verzamelde materiaal optimaal te bewaren en te ontsluiten. Daar heeft Amsab-ISG enige ervaring mee: in 2007 archiveerde archiefmedewerker Maarten Savels de vorige website van JNM; de eerste keer dat Amsab-ISG zoiets probeerde.

De grote variatie aan foto's en andere zaken die boven water kwamen, bleek bovendien prima materiaal voor het jubileumboek. In het woord vooraf van het jubileumboek geeft de eerste bondsvoorzitter, Guido Van Steenberghe, duidelijk weer waar het de Jeugdbond om te doen is: "(...) *samen natuurstudie bedrijven en zich inzetten voor natuurbehoud en milieuzorg. Die inzet vertaalt zich geregeld ook in een breed maatschappelijk engagement*".³ In de geschiedenis van de Vlaamse milieubeweging wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen verenigingen die focussen op natuurbehoud en andere die zich concentreren op milieubeleid. Bij JNM lopen beide in elk geval door elkaar.

Het boek is vrij klassiek ingedeeld: er is een hoofdstuk geschiedenis dat nogmaals aantoont dat de wortels van de milieubeweging in Vlaanderen dieper zitten dan doorgaans wordt aangenomen.⁴ Daarna gaat de aandacht naar de activiteiten van de talrijke werkgroepen rond natuurstudie, gevolgd door het maatschappelijk engagement: van een eerste protestactie in Kalmthout in 1958 tot recente manifestaties tegen de opwarming van de aarde. Ook de belangrijkste lokale afdelingen, het nationale niveau en de werking voor de 'jonkies' van JNM passeren de revue. Jeugdbonders steken vaak de handen uit de mouwen bij allerlei taken van natuurbeheer zoals wilgen knotten en graslanden maaien: dat komt in het jubileumboek uitgebreid aan bod. Doorheen de jaren en vooral op kampen heeft zich een heuse JNM-subcultuur ontwikkeld met voor buitenstaanders onbegrijpelijke termen en mysterieuze letterwoorden. Van beide is gelukkig een verklarende woordenlijst opgenomen. Zo betekent 'wippen' oneervol uit een functie ontheffen en is een bovo geen apensoort, maar gewoon de bondsvoorzitter.

Deze publicatie brengt strak gehouden beschrijvende stukken naast interviews, zoals met Philip Polk, de founding father van de Jeugdbond, en diverse lijstjes. Er is een grote variatie in de illustraties: van kattenbelletjes over oude tijdschriftnummers en eigenhandig geschreven affiches tot grofkorrelige foto's. Maar het is vooral door het geïnspireerd gebruik van dit materiaal dat dit jubileumboek uitspringt boven de gestage stroom van verjaardagspublicaties.

(1) Voor meer informatie over JNM: www.jnm.be

(2) 'Ouwe sokken' is de koosnaam voor ex-JNM-leden: wie 25 jaar wordt, kan niet langer lid blijven.

(3) H. VANDE KERCKHOVE & W. VAN GOMPEL, *50 jaar Jeugdbond: Excursie vertrekt!* Gent:

Jeugdbond voor Natuur en Milieu, 2008, p. 7.

(4) T. CASPERS, *De geschiedenis van de natuurbescherming in Vlaanderen van 1910-1940*, Katholieke Universiteit Brabant, Tilburg, proefschrift, 1992.